

Handläggare: Eva Svedman 08/ 508 10 320

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
sammanträde 2008-11-20

Remiss ang. Genomförandegruppen för bostäder med särskild service för funktionshindrade (dnr 119-0144/2008)

Remiss från Kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnd godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Göran Månsson
stadsdelsdirektör

Anna-Lena Christensson Österberg
avdelningschef

Sammanfattning

Ärendet gäller en remiss av socialtjänstförvaltningens förslag ang. Genomförandegruppen för bostäder för funktionshindrade. Gruppen bildades till följd av kommunfullmäktiges (KF) beslut år 2000 för att samordna utbyggnaden av bostäder för funktionshindrade. KF beslutade samtidigt att 410 nya bostäder för funktionshindrade skulle byggas under perioden 2001 - 2006. Målet har uppnåtts i och med att 415 nya lägenheter färdigställdes under perioden. Utbyggnaden har därefter fortsatt och idag finns drygt 1 400 bostäder för funktionshindrade. I genomförandegruppens senaste lista finns planer för ytterligare 393 nya bostäder.

Med tanke på att gruppboheter med personal dygnet runt, vilket det ofta handlar om, är en av stadens allra kostsammaste verksamheter anser stadsdelsförvaltningen att genomförandegruppen åstadkommit ett bra resultat och att man får vara relativt nöjd med utbyggnadstakten.

Ett problem, inte bara för genomförandegruppen utan i ännu högre grad för länsstyrelsen, är dock ett alltför ensidigt synsätt på utformningen av bostäderna. Funktionshindrade har lika varierade bostadsbehov under sina liv som icke funktionshindrade. Det är bra att vi blivit av med vårdhemmen, men vi får inte ersätta dem med ett mekaniskt synsätt där vi utgår från att funktionshindrade alltid skall bo 5 - 6 personer i gruppboheter.

Det är lite oklart vad socialtjänstförvaltningen menar med förslaget att genomförandegruppen ska bli en "beslutsgrupp". Stadsdelsförvaltningen menar att en framgångsfaktor varit att genomförandegruppen inte kommenderat fram en utbyggnad för vilken stadsdelsnämnderna fått ta verksamhets-, budget och personalansvar, utan att det varit ett konstruktivt samarbete. Det finns ingen anledning varför man skall ha en annan beslutsordning för bostäder för funktionshindrade än man har för andra verksamheter t.ex. förskolor och dagverksamheter. Endast kommunfullmäktige och kommunstyrelse, som har ansvar för helheten, kan ge nämnderna direktiv och den ordningen bör man nog inte rucka på. Skiljer man på beslut och ansvar får man sällan vare sig bra beslut eller ett bra ansvarstagande.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialtjänstavdelningen. Handikapprådets ledamöter har getts möjlighet att yttra sig över remissen på sammanträde 2008-11-06.

Bakgrund

Till stadsdelsnämnden har inkommit bifogade remiss från kommunstyrelsen, med begäran om yttrande över socialtjänstförvaltningens förslag till arbetsformer för genomförandegruppen för bostäder med särskild service för funktionshindrade. Remisstiden sträcker sig till 2008-12-05.

Kommunfullmäktige (KF) beslutade år 2000 uppdra åt socialtjänstnämnden att tillsätta en genomförandegrupp för utbyggnad av bostäder med särskild service för funktionshindrade. Samtidigt fastställde KF en plan enligt vilken 410 nya lägenheter för personer med funktionsnedsättning skulle byggas under perioden 2001 - 2006. Målet har uppnåtts i och med att 415 nya lägenheter färdigställdes under perioden. Utbyggnaden har fortsatt och idag finns drygt 1 400 bostäder för funktionshindrade, varav ungefär en tredjedel är för psykiskt funktionshindrade.

Stadsdelsförvaltningens synpunkter

Utbyggnadstakten har varit god

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande ger en för negativ bild av vad som hittills åstadkommit. Den av KF år 2000 fastställda planen var 410 nya bostäder för personer med funktionsnedsättning under perioden 2001 - 2006. Med facit i hand kan vi se att det blev 415 lägenheter, dvs. målet uppfylldes med lite råge. Det är inte alltid stadens verksamheter har en lika god måluppfyllelse.

Utbyggnaden har därefter fortsatt. Sammanlagt finns idag drygt 1 400 bostäder för funktionshindrade, varav ungefär en tredjedel för psykiskt funktionshindrade. I genomförandegruppens senaste lista 2008-10-08 över aktuella utredningsobjekt finns planer för ytterligare 393 nya bostäder. Alla objekt kommer kanske inte kunna genomföras, å andra sidan tillkommer hela tiden nya objekt.

Bostäderna ligger ofta i gruppboheter med personal dygnet runt. Med tanke på att det är en av stadens allra kostsammaste insatser får man vara relativt nöjd med resultatet av genomförandegruppens arbete och med utbyggnadstakten.

Kraven på bostädernas utformning har varit för ensidiga

I socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande föreslår man att staden ska ha ett enhetligt program för bostädernas utformning och att ska följas. Stadsdelsförvaltningen anser dock att kraven på utformningen av funktionshindrades bostäder är för ensidiga. Inte minst Länsstyrelsen i Stockholms län har bidragit till ett mekaniskt synsätt på funktionshindrades bostäder.

Det finns ingen forskning som visar att just funktionshindrade mår bäst av att alltid bo 5 - 6 personer i gruppbohet, utan denna utformning emanerar nog främst från personalönskemål om lagom många att sköta och korta avstånd. Funktionshindrade har förstås lika varierade behov av bostäder under sina liv som icke funktionshindrade. Ibland vill man bo för sig själv, ibland vill man bo i en studentkorridor med 8 - 10 lägenheter, ibland vill man

bo ihop med någon och ibland passar kanske en traditionell gruppbostad.

Man behöver sansa sig när även det gäller detaljreglering av utformningen inne i bostäderna t.ex. när det gäller köksdelens utformning, om det ska vara vägg mellan köksdel och vardagsrum eller man får ha s.k. köks-ö eller öppen planlösning.

Stadsdelsförvaltningens erfarenhet är att unga funktionshindrade med anhöriga sällan ser något attraktivt med traditionella gruppbostäder, som de ofta tycker är institutionsmässiga med stora allmänna utrymmen och personalutrymmen. I stället föredrar man ofta service-lägenheter eller trapphusboende, dvs. ett antal anpassade lägenheter i ett vanligt bostadshus där det också finns en personallokal för nödvändig service till de funktionshindrade.

Nackdelen med servicelägenheter/trapphusboende är att det kan bli lite jobbigare för personalen jämfört med att ha alla lägenheter samlade i en gruppbostad. Fördelen är att det mer liknar ett normalt boende och får mindre institutionskaraktär.

En stor fördel med servicelägenheter/trapphusboende är att det blir mer flexibelt. En funktionshindrad som börjar klara sig själv kan mer eller mindre övergå till att bli som en "vanlig" boende i huset medan en funktionshindrad med omfattande behov av hjälp kan få det. Antalet lägenheter kan lättare anpassas till behovet i och med att det i grunden är vanliga lägenheter. Sist men inte minst blir det inte lika kostsamt för staden som traditionella gruppbostäder, vilket innebär att staden för samma kostnad kan åstadkomma fler bostäder för funktionshindrade.

Det finns naturligtvis även behov av mer institutionsliknande gruppbostäder med särskilda hjälpmedel, kanske t.o.m. takliftrar för svårt fysiskt funktionshindrade. Dessa grupper utgör dock en minoritet.

Beslut och ansvar bör ligga på samma ställe

I socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande föreslår man att genomförandegruppen ska bli en "beslutsgrupp". Det är dock lite oklart vad man menar. Man säger att en svårighet har varit att genomförandegruppen inte har mandat att besluta om utbyggnaden. Å andra sidan föreslår man, precis som idag, att inriktnings- och genomförandeärenden skrivs av stadsdelsförvaltningen och underställs stadsdelsnämnden för beslut.

Stadsdelsförvaltningens uppfattning är att genomförandegruppen, jämfört med mycket annat i staden, lyckats förhållandevis bra med sitt uppdrag. Och att man bör vara försiktig med att ändra det som fungerar. En framgångsfaktor för genomförandegruppen har sannolikt varit att den inte kommenderat fram en utbyggnad som stadsdelsnämnderna fått ta verksamhets-, budget- och personalansvar för. Tvärtom har genomförandegruppen varit en rådgivande grupp som sammanställer, lyssnar, inventerar, bidrar med sakkunskap och överblick. Det har gjort att berörda nämnder och förvaltningar har fått respekt för gruppen, gärna samråder med den och i stort sett följer dess råd. Det är inte säkert att mer makt till gruppen hade gett bättre resultat.

Dessutom kan man knappast ha en ordning där en tjänstemannagrupp i socialtjänstförvaltningen fattar beslut om omfattande verksamheter för vilka stadsdelsnämnderna får verksamhets-, budget- och personalansvar. Det finns ingen anledning till varför man skall ha en annan beslutsordning för nya bostäder för funktionshindrade än man har för andra

verksamheter t.ex. dagverksamheter och förskolor. Endast kommunfullmäktige och kommunstyrelsen, som har ansvar för helheten, kan ge nämnderna direkta direktiv och den ordningen ska man nog inte ändra på. Skiljer man på beslut och ansvar får man sällan vare sig bra beslut eller ett bra ansvarstagande.

Bilaga

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande 2008-09-08